

2014
MAIG
JUNY

4,90 €

VERTEX

NÚM
254

FOTOGRAFIA I MUNTANYA
CONGLOMERAT
PALPABLE

PERÚ
L'ENIGMA
DELS ANDES

CIVETTA
DOLOMITES
TOTALS

ENTREVISTA
Sam Bié
L'acròbata del gran angular

ARAN I LUISHON
**VEÏNS DE
LA FRONTERA**

9-770042-442007

00254

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana d'Alpinisme i Escalada

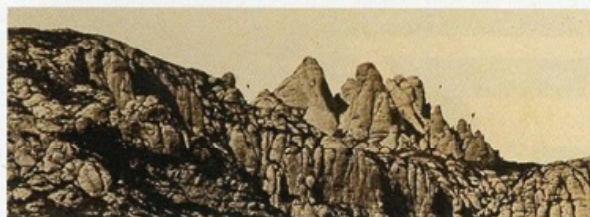

FOTO DE PORTADA

Setè llarg de la via Puigmal (260 m, 7a) a la paret nord-est del Cavall Bernat, a Montserrat.
FOTO / SAM BIÉ

30 Pioners de la fotografia de muntanya a Catalunya

RAMON BARNADAS

Antoni Massó, Heribert Mariezcurrena i Lluís Marià Vidal són alguns dels principals iniciadors de la fotografia de muntanya a Catalunya. Des dels anys setanta del segle XIX fins a l'actualitat, l'enfocament ha canviat «lleugerament».

44 ● Entrevista a Sam Bié

ÒSCAR I ALBERT MASÓ

Aquest prestigiós fotògraf d'escalada francès retreu: «Sovint no entenc els criteris de selecció de fotografies de les revistes». Esperem que la nostra tria li hagi agradat (inclosa la foto de portada), perquè de fotos dolentes precisament no en fa.

52 Trescs al Perú

LAURA SAULA

Presentem dos trescs andins que pugen a les neus eternes de la Cordillera Blanca, baixen als boscos subtropicals d'Urubamba i tornen a remuntar vers les ruïnes més ben conservades de l'imperi inca. Són els camins de la Quebrada de Santa Cruz i de Salcantay - Machu Pichu.

60 Civetta: acció a les Dolomites

JORDI FERRANDO

Caminar i resseguir les vies ferrades de la Civetta no pot deixar indiferent ningú, però cal estar-hi preparat. Així es gaudirà a fons d'una de les reines més portentoses de les Dolomites.

66 BTT a les valls d'Aran i Luishon

XAVI CARBONELL

Les valls d'Aran i Luishon comparteixen els horitzons més altius de la serralada pirinenca. Una potent pedalada uneix aquestes veïnes de la frontera.

3

Seccions

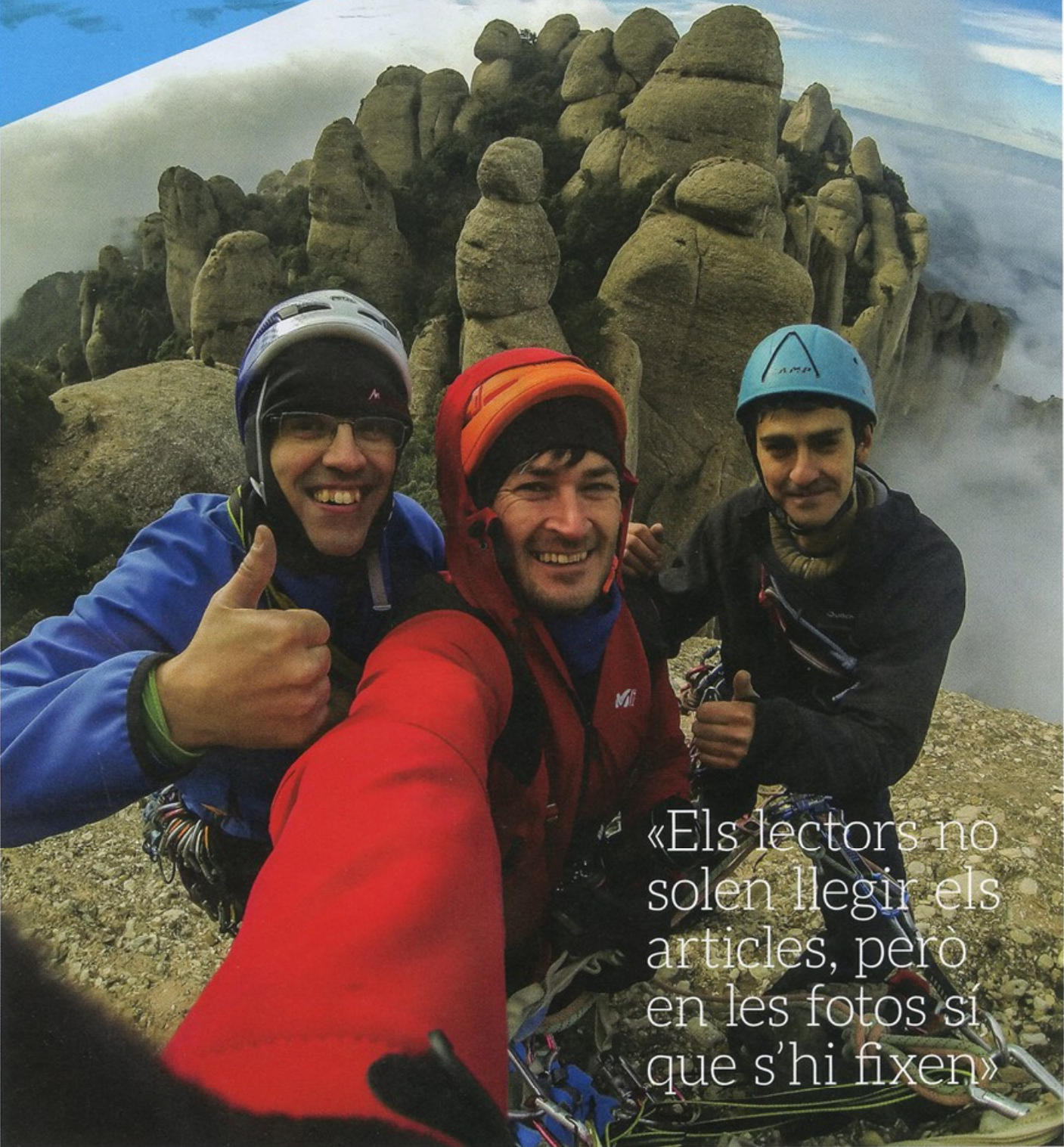
- 04 Editorial
- 06 Vist a la xarxa
- 10 Les vostres fotos
- 12 Actualitat / ELISENDA PALOU
- 76 Muntanyes de paper / JUDIT BASEIRIA
- 82 Vies noves / ARMAND BALLART
- 88 Escalada esportiva / JOSÉ ENRIQUE AGUSTÍ
- 94 Món alpinístic / PEP SOLDEVILA

Entrevista

Sam Bié

L'ACRÒBATA DEL
GRAN ANGULAR

44

A photograph of three mountaineers on a rocky mountain peak. The climber on the left wears a blue jacket and a white helmet, giving a thumbs-up. The climber in the center wears a red jacket and an orange helmet. The climber on the right wears a dark jacket and a blue helmet. They are all smiling. In the background, there are large, rounded rock formations and a blue sky with some clouds.

«Els lectors no solen llegir els articles, però en les fotos sí que s'hi fixen»

El prestigiós fotògraf francès Samuël Bié, conegut mundialment com *Sam Bié*, ha passat uns dies al massís de Montserrat. És una ocasió excepcional per poder-lo conèixer tant en l'aspecte professional com personal. Aquest fotògraf i guia d'escalada parla de Catalunya com l'actual centre de l'escalada esportiva mundial. Així se'ns mostra en Sam Bié a redós de les agulles montserratines.

El lloc web del Sam Bié, reblert d'imatges espectaculars, ens atura en la següent afirmació: «Estimo la meua feina!». Aquesta frase es podria considerar un simple eslògan o una estratègia comercial més, però la veritat és que es queda curta. Més que estimar el seu ofici, en Sam hi té una vocació innata o fins i tot passió. Però després de diverses hores de conversa i de compartir cordes a Montserrat, el més exacte seria dir que és un artista, una ànima inquieta que s'expressa a través de la fotografia. Així ho delaten els seus ulls penetrants i observadors, el rictus serè i concentrat del seu rostre, els moviments ràpids per aprofitar el moment idoni, la decisió eficaç presa en qüestió de dècimes de segon i l'emoció sincera amb què parla de la seva professió. El que és impossible de desxifrar és el mecanisme que utilitza el seu cervell per visualitzar una imatge virtual i llavors enginyar-se-la per convertir-la en una imatge real immortalitzada en forma de fotografia. Sam Bié fa ús d'una astúcia i d'un enginy connaturals que el permeten posicionar-se acrobàticament a l'aire per obtenir perspectives insòlites mitjançant el simple ús de cordes i un material bàsic de progressió. El sorprenent és que aconsegueix el més difícil amb el mínim de mitjans i el màxim de simplicitat, idees clares, molta experiència i una alegre seriositat.

Sam Bié (al mig) amb els germans que firmen aquesta entrevista. Primera reunió de l'Esperó de Llebeig al Bisbe de Montserrat.

A què et vas aficionar abans, a la fotografia o a l'escalada?

A l'escalada, tot i que fullejant les primeres revistes de muntanya ja em vaig sentir atret per les fotografies d'escalada i en vaig voler fer. La primera foto que em van publicar va ser una pàgina sencera al primer número de la revista *Roc'n wall*, només un mes i mig després d'adquirir la meua primera càmera!

Com varen ser els teus primers passos a l'escalada?

Quan jo era petit, el meu pare feia espeleologia i moltes escalades. Amb cinc anys d'edat el vaig començar a acompanyar, però sense participar en cap d'aquestes activitats. Després vam haver-nos de traslladar a una regió on no hi havia muntanyes. Finalment, però, l'any 1988 ens vam establir al poble on resideixo actualment, Laroque (Llenguadoc-Rosselló), que és molt proper a la regió muntanyenca de Le Thaurac, curull de vies d'escalada i ferrades. Va ser llavors, a l'edat de 15 anys, que em vaig aficionar molt a l'escalada i vaig demanar al meu pare que em portés a escalar, tot i que al cap de poc vaig ser jo qui va portar el meu pare a escalar (*riu*).

D'on ve la dedicació per la fotografia d'escalada?

De nou el meu pare hi va tenir molt a veure. Un dels seus oficis va ser el de fotògraf de convencions, bodes, etc. El meu avi també s'hi va dedicar molt. Per això des de ben petit he viscut entre fotos, càmeres de fotografar i cambres

fosques (el meu pare se n'havia habilitada una a la seva furgoneta!), i sempre m'ha agradat molt tot aquest món. És lògic, doncs, que davant les primeres fotos d'escalada que vaig veure en les revistes em sorgís un punt de vista crític i analític que em feia qüestionar quines m'agradaven, quines no o, per exemple, on estava situat l'autor de la instantània.

«Busco un lloc en el cel que m'aporti la visió que m'imagino»

La fotografia és per tu només un treball o una afició duta a un nivell professional?

Per mi és una professió molt bonica, però depenent del moment. Com en totes les feines, de vegades considero que només és un treball que he de fer, mentre que altres cops certament és més que una simple feina, sobretot quan viatjo a indrets espectaculars i hi trobo gent acollidora. Molts em diuen que sempre estic de vacances perquè viatjo molt, però jo els convindo que m'acompanyin i que treballin totes les hores que treballa. També hi ha molta feina d'oficina que no es veu i és el que menys m'agrada.

Jean-Philippe Le Dall al sector Menez-ham de Kerlouan, a França.

Quins són els teus referents en la fotografia d'escalada?

Hi ha pocs fotògrafs d'escalada professionals, però cadascun d'ells té el seu estil i sempre en pots aprendre. També crec que un bon fotògraf és aquell qui té un estil propi definit i que veient una fotografia seva pots endevinar-ne l'autor. Dit això, potser els fotògrafs que m'han impressionat més són l'americà Keith Ladzinski, el francès Stéphane Candé i l'australià Simon Carter. També en Heinz Zak, autor de fotos de línies, colors, exposició i temps perfectes. Però per sobre de tots, el reconegut fotògraf francès Yann Arthus-Bertrand, que en fer un reportatge d'animals a l'Àfrica va descobrir que fotografiant-los des de l'aire (des d'un globus aerostàtic) els resultats

eren molt diferents als obtinguts des de terra. Simplement esdevenien sorprenents i increïbles. Deia que el més difícil a l'hora de fer una fotografia no era conèixer la tècnica, sinó arribar a ser en la posició ideal flotant en el cel, sobretot perquè en certs països on ell va fer activitat estava prohibit volar. La meua filosofia és la mateixa. M'imagino què puc veure des d'un punt concret del cel i llavors el més difícil és arribar-hi!

Quines particularitats té la fotografia d'escalada?

Has de conèixer molt bé tot el que envolta la pràctica de l'escalada i dominar l'ús del material de progressió per les cordes. També has de vigilar que no et caigui cap element de l'equip de

«Les pel·lícules plenes d'imatges espectaculars acostumen a estar buides de contingut»

fotografia mentre estàs penjat a la paret, cosa que encara no m'ha passat mai! És impossible tenir-ho tot lligat i sempre has d'estar molt concentrat amb tot el que fas. Una de les meves premisses principals és que quan canvis una lent de la càmera no has d'estar fent res més!

Quin és el teu objectiu quan fas una fotografia?

El principal és realitzar la foto que a mi mateix m'agradaria veure publicada. També arrencar un «uau, és brutal!» de qualsevol persona que vegi una de les meves fotos. Quan això succeeix, em sento molt feliç. Molt sovint, però, he de fer fotos que no són tant del meu gust, però que les revistes les necessiten per omplir forats o compondre els articles. De vegades hi ha fotos meves que em semblen genials i en canvi els lectors o els editors d'una revista no ho troben així, i molts cops no sé per què!

I com ha de ser, segons el teu parer, una bona foto d'escalada?

Depèn de l'estil i de l'objectiu que hi busquis. Hi ha fotògrafs que deixen que l'escalador es vagi movent sense fer-li cap indicació i esperen poder captar alguna imatge especial. En el meu cas, m'agrada dir que més que fotos em dedico a fer quadres. De la mateixa manera que un pintor parteix d'una tela en blanc i va col·locant-hi els elements tal i com se'ls imagina, el mateix busco jo en les meves imatges. Intento fer la fotografia que m'imagino. No ho puc decidir tot, com per exemple la llum, la climatologia o la roca, però depenent de la meua ubicació i de la lent que utilitzo aconsegueixo que la roca i l'entorn canviïn i sembli que es tracta d'un altre lloc. També m'agrada que el protagonisme el tingui l'entorn natural, principalment el rocam, la paret i les línies que traça. L'escalador s'ha de veure, evidentment, però petit perquè no sigui el protagonista principal. Com comentava en parlar del fotògraf Arthus-Bertrand, busco un lloc al cel, a l'aire, que m'aporti la visió que m'imagino. El més complicat és arribar a aquest punt, però, un cop ho aconsegueixo, la foto és tècnicament fàcil de fer. Es tracta sobretot d'una qüestió d'imaginació, d'esbrinar com pots apartar-te de la paret, i cal actuar amb rapidesa perquè no t'enxampi la nit o el mal temps. També és molt important pensar com davallar a terra sense problemes i com recuperar tot el material emprat.

Chloé Rouhling a la via *In extremis*, 6c, de Les Eaux Claires (Charentes, França).

Alex Chabot progressa per les columnes de l'engorjat d'Arpa (Armènia).
Via *Our desires are organs*, 7b+.

Quin és el teu equip mínim per obtenir les imatges?

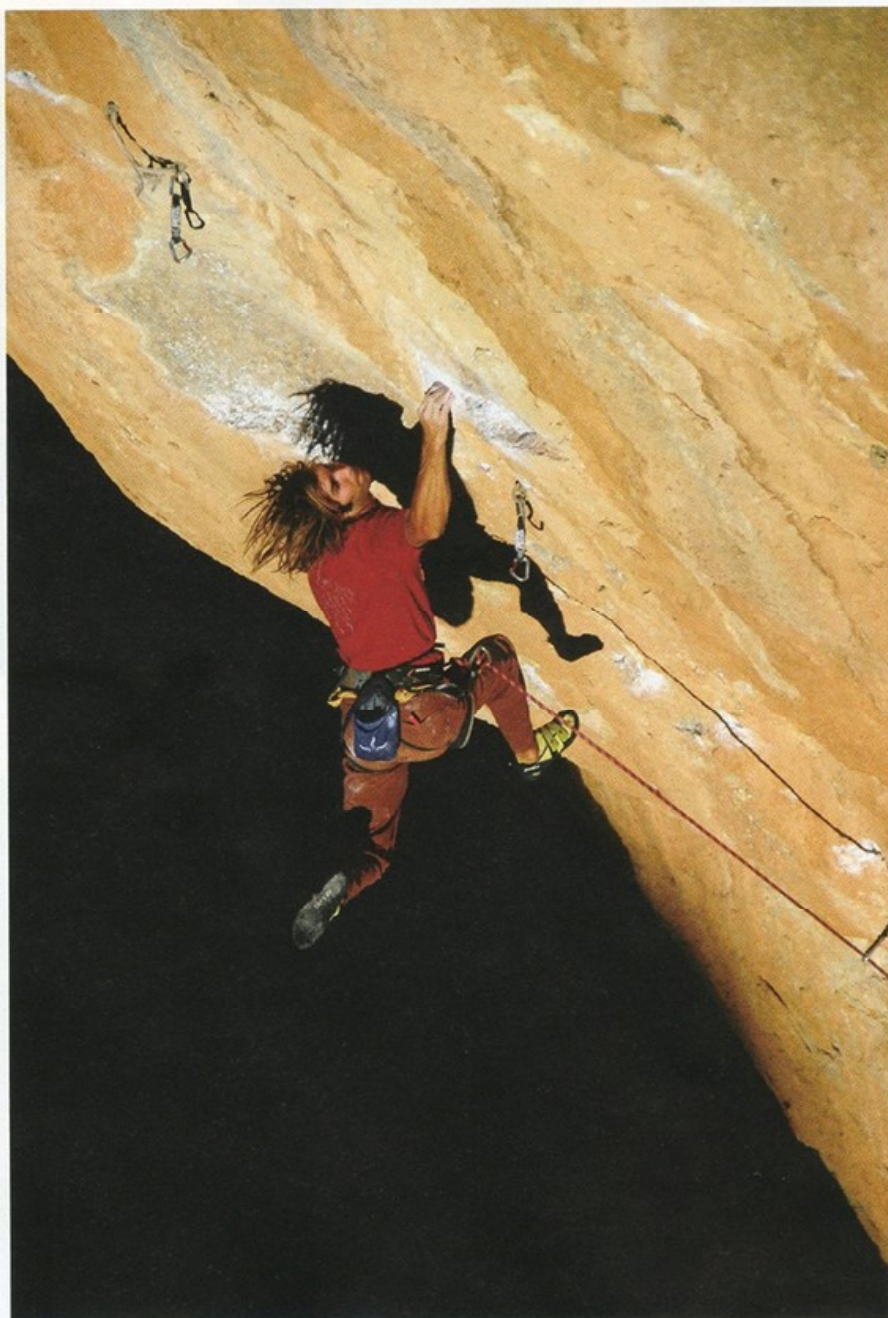
Bàsicament un arnès, un casc, una corda i algun cordino per recollir-la, una *daisy chain*, un *gri-gri* i un *jumar*. A vegades és molt útil portar un arnès de cos, un ganxo i un *alien* groc. De l'equip de fotografia, el bàsic és dur una bossa amb lents, objectius i bateries.

Què creus que et diferencia dels altres fotògrafs?

Crec que sóc el rei del gran angular (*riu*). M'agraden molt els resultats que dona, tot i que és complicat utilitzar-lo correctament perquè la deformació que provoca en les fotos és molt difícil de dominar. Crec que en tinc un domini alt i per això l'empro molt, potser massa! D'altra banda, m'agradaria millorar en altres tipus de fotografies.

Les revistes valoren les fotografies igual que les valoreu els autors?

Acostumem a tenir criteris diferents. Jo sempre els envio una selecció d'imatges i el 90 % de cops publiquen les fotos que m'agraden menys. No sóc l'únic a qui li passa això. Es pot entendre que trien segons la composició d'un reportatge, si cal una foto petita, doble o a pàgina completa, o si és per a una portada. Aquesta no és la meua feina, però sovint no entenc els criteris de selecció.

Chris Sharma a La Rambla, 9a+, Siurana.

I els lectors?

Els lectors no solen llegir els articles, però en les fotos sí que s'hi fixen. Una revista sense fotos és com una novel·la, no és el mateix, i la portada és el més important d'una revista. Depenent de la portada es venen més o menys exemplars, i la publicació sap per què. És la foto més valorada en tots els sentits, però crec que encara ho podria ser més.

Has enfocat més la teva activitat en el món de l'escalada esportiva. Tens pensat canviar d'objectiu fotogràfic?

Molta gent m'ho pregunta. Un bon fotògraf és aquell qui fa fotos de qualsevol esport o activitat amb rapidesa i resultats perfectes. Per arribar a aquest domini cal una experiència, segons el meu parer, de 20 anys. Ara en porto 19 fent fotos d'escalada esportiva i, per tant, tinc prou experiència com perquè els millors escaladors del món vulguin que els fotografiï, ja que

confien que el resultat serà bo i efectiu. No m'imagino canviant el meu objectiu fotogràfic perquè haurien de passar molts anys per aconseguir aquest nivell de confiança. Hi ha excepcions, com el francès Stéphane Candé, que tant et fa bones fotos d'habitacions d'hotels com de BTT, esquí... i totes són magnífiques!

Anciana índia. Diversos viatges de Sam Bié a l'Àsia meridional han donat com a resultat imatges com aquesta.

50

Has viatjat arreu del món. Amb quin indret et quedes i quin anheles de visitar?

Sense dubtar-ho em quedo amb Kalymnos perquè hi vaig conèixer la meua muller, l'Eva Augoustidou. També m'encanta l'Índia, un país on he estat quatre cops. M'agradaria molt visitar Tasmània, per les columnes rocoses que hi ha a prop del mar com el Totem Pole, i Mongòlia. Sense cap motiu professional, m'agradaria també anar al pol Nord per veure com el sol no es pon.

Has fotografiat els millors escaladors del món de diferents èpoques. Has trobat algun canvi entre els d'abans i els d'ara?

Potser el que més ha canviat és la seva mentalitat. Abans, molts escaladors deien que per estar forts havies d'entrenar molt al gimnàs, i ara la majoria diuen que per posar-te fort has d'estimar l'escalada i escalar molt i amb diferents estils per aconseguir-ho.

Com veus el futur del món de l'escalada?

Ara s'ha assolit un grau de 9b+ i segur que d'aquí a deu o vint anys s'arribarà al 10a. També crec que els millors escaladors del futur seran asiàtics, pels seus trets físics i la seva creativitat a l'hora de trobar la millor manera d'encadenar una via.

Com es compagina un ritme de viatges constants amb la vida familiar?

No és fàcil. Intento que cada viatge no duri més de tres o quatre setmanes. És evident que no puc fer les fotos des d'una oficina. La meua família ho entén tot i que al final em troben a faltar, sobretot el meu fill Yohan.

Recordes alguna anècdota en especial?

La principal i més important, com he comentat abans, va ser conèixer la meua dona a Kalymnos. També recordo l'esforç d'estar tot un dia instal·lant 120 metres de cordes per poder fotografiar des de la posició que volia en Chris Sharma escalant *La Rambla*, a Siurana. Un altre cop em vaig quedar uns instants agradablement adormit mentre penjava de les cordes amb un buit impressionant sota meu, durant l'espera de l'aparició dels escaladors en un grandios arc rocós a la Xina. També tinc gravats molts moments de tensió en accedir a instal·lacions abocades als precipicis.

Quina és la foto que no has fet encara i que t'agradaria fer?

Les fotos que tinc dins del meu cap són un secret, evidentment!

Quina impressió t'endús de Montserrat?

He estat a Catalunya diverses vegades i sempre he vist de lluny l'atraient silueta d'aquesta muntanya. Tenia ganes de visitar-la i retratar-la bé, i la veritat és que els resultats obtinguts són molt satisfactoris. Me'n vaig amb la impressió que Montserrat és un altre món dins del món de l'escalada a Catalunya, amb diferents estils i gent molt diversa que conviu en una sola muntanya, plena d'història i simbolisme. És molt bonica i estètica, i fins i tot té racons salvatges. És una muntanya rodona!

Quin concepte es té de l'escalada a Catalunya des de l'estranger?

Des de fa un parell d'anys, Catalunya és el centre de l'escalada esportiva mundial. Molts escaladors vénen a escalar-hi a l'hivern perquè el clima és bo i hi ha moltes vies d'escalada i de diferents estils. Actualment ve a ser el que fa anys era el sud de França.

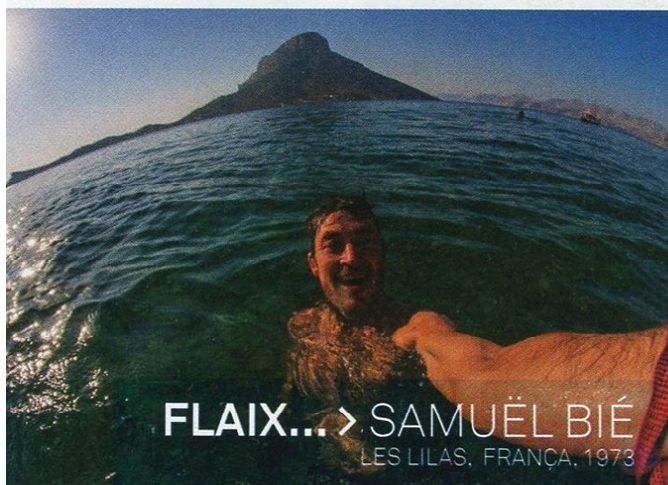
«Sovint no entenc els criteris de selecció de fotografies de les revistes»

Quins aspectes es poden millorar de les càmeres de fotografia actuals?

Per a l'ús imprès, la millora en la qualitat digital ja és inapreciable per l'ull humà, a no ser que es tracti de fotos enormes. Es podria millorar la rapidesa en l'enfocament de les càmeres (l'ull humà és moltíssim millor), també la combinació en una sola foto de la presència de parts clares i fosques, el detall de les imatges clares i la sensibilitat o l'enfocament a la nit sense flaix. Dependrà, però, de la necessitat que hi hagi.

I l'ús dels drons per a les fotografies, com el veus?

Crec que són difícils de manipular i a l'hora de fer fotos no els dono valor. Per a les filmacions potser són més útils perquè ofereixen visions espectaculars i inèdites, però les pel·lícules plenes d'imatges espectaculars acostumen a estar buides de contingut.

FLAIX... > SAMUËL BIÉ
LES LILAS, FRANÇA, 1973

- Fotògraf professional especialitzat en escalada des de l'any 1995: realització de fotografies i articles d'escalada per a publicacions d'arreu del món. Les seves fotos han estat 94 vegades portada de revistes, catàlegs i llibres d'escalada.
- Realitzador de filmacions d'escalada i altres temàtiques
- Titulat com a guia de muntanya i instructor d'escalada
- Organitzador i equipador de competicions estatals i internacionals d'escalada esportiva
- Com a escalador esportiu ha assolit un nivell de 8b+. Va participar a la Copa del Món d'Escalada Esportiva.
- Participació en el descens del barranc Chamjé Khola de la serralada de l'Himàlaia.